

2014 осін № 4(87) Рік XXIII

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
Ватра
ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"

ISSN 1232-2776

(О. Павлович)

*На Лемківських ватрах цілого світа
мерехтіли свічки пам'яті Героїв
Небесної Сотні і жертв війни на Донбасі*

Роберт Бснькош в програмі
„Літературної сієсти”

„Словінки” зарізують паця

„Федори” з „Кичери”

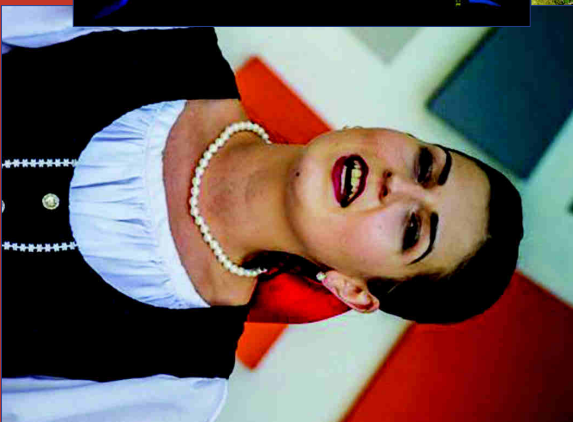
„Галички візерунки” в танцювальній програмі

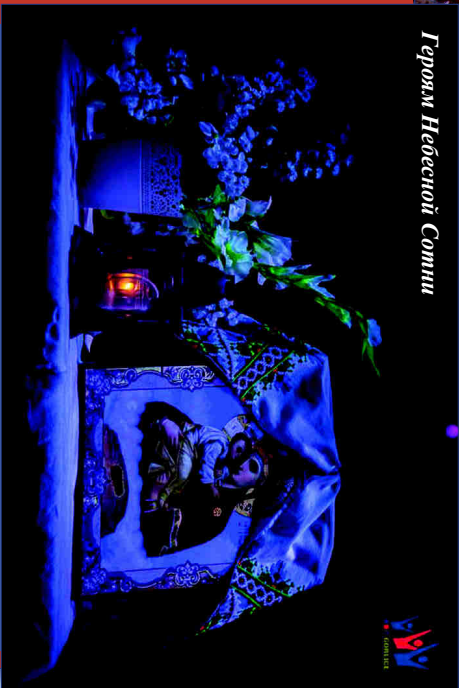
Конференсьє Михал Баюс і Наталія Шута

Сопієтка „Стебнїчаньки”

Фоторепортаж - Ждїня 2014

Героям Небесной Сотни

Чоловічий хор „Жураскі”

Зложїня квітів в Місци пам'яти

Ватряний оген

Минула XXXII Лемківська ватра в Ждини. В різних медіях опубліковано юж дос гідні інформації, а і організаторови нелегко писати о своїй «дітині», бо збоку то все хибаль ліпше видно, об'єктивніше. Але пару слів написати вартат. Тогорічна Лемківська ватра проходила під патронатом Міністерства культури і національної спадщини РП та Міністерства культури України. Гостили-зме в тім році колективи з Польщи (з Гір і з Заходу), України, Словаччини, юж традиційні з Сербії, але тіж і з Хорватії. Символічно, же в 20-ту річницю смерти лемка Ярослава Полянського – збирача і автора обробок ок. 3 тис. лемківських співанок – завітат на Ватру створений ним хор «Журавлі». Повний концерт одбився в п'ятницю в церкви в Гладішові, а на ватряній сцені «Журавлі» отверяли суботній концерт перед офіційном частином Свята. Крім вокальних колективів, били барвисти танці в виконаню «Аркану» з Перемишля, «Галицких візерунків» з Тернопілля, ансамблю пісні і танця Руского Керестура (Сербія), «Горицвіту» з Лігниць. Не забракло і інсценізації обрядів, котрих так дуже вказуют на фестивалях в Словаччині і чим ми в Польщі радше не можеме ся похвалити. Фрагменти весільного обряду вказав «Карпатянин» з Пряшова, «Федори» з лемківських вечірок презентувала «Кичера» з Лігниць і гумористичну «Забиячку» (забияли «паця», котре єднак ожило) представили «Словінки» з-під Татр. Нетипово Лемківску ватру в п'ятницю зачинали дитячи і молодіжни ансамблі, першим виступив горлицький «Ручай», але прецін то власні в молодшим поколіню надія на продовження традиції. До формування вечірньої сцени старамеся залучати

Ярослав Чухта, Петро Чухта, Петро Васуля

кус молодших од нас, котри ліпше знают музични смаки молодих лемків. Бавили в тім році русини з Закарпатя – ужгородський гурт «308», «Лемко-тавер» зо Стшелец Краєньських, «Надія» з Лешна

Зміст:

XXXII Лемківська ватра в Ждини

Актуальна тема - В. Гойсак	3
Лугансько-лемківські хроніки - Н. Кляшторна	5
В Пантній буде уліця - М. Гойсак	8
Конкурс Фондації Лемківщини	9
Українка з Лігниць в уряді Яценюка - А.Вєв'юрка ..	10
Вертайме до давних імен - А.Вєв'юрка	11
З домашньої аптечки - А.Шкурят	12

Ватрочка

А што чути на Антоничівці Конкурс Місс Лемковини 2014

Свято культури над Ославою - Я.Машлюх	17
Презераме стари фотографії і документи	18
Отец Стефан Дзюбина - А.Вєв'юрка	20
Сумна вістка	22
Зі спогадів Степана Чебеняка - В.Шляхтич	23
Лемківська хроніка	25

Блог. www

Пам'ятний хрест в Переможнім

❖ На обкладинці: Співачка Софія Федина на сцені XXXII Лемківської ватри в Ждини під час програми, присвяченої жертвам боротьби за свободу в Україні.

❖ Фото: А.Вєв'юрка, В.Кєлтїка, Н.Кляшторна, М.Гойсак, Н.Гладик, В.Гойсак, С.Тїма, lemko.org, abgorlice.pl

Вижнього, «The Вїо» з Києва, «Los Kolorados» з Тернополя; перший раз заграва на Ватрі і фольк-гурт «Файна Ферайна» зо Шпротави. З огляду на ситуацію в Україні одкликала свій приїзд львівська «Лемковина», постійний учасник Ватр, інчи ансамблі з України били, хоц бракло офіційної делегації товариства «Лемківщина». Люде виясняли, же прецін то землі предків, котри одвиджают лем раз до рока, а і дітям позволит то хоц на короткий час забити о війні, тривозі, котру одчуват каждый, хто перетинат східну границю Польщи. Здаєся, єднак, же лемків з України било в тім році менше.

Ватряний оген урочисто розпалив в п'ятницю багатолітній староста Лемківської ватри Петро Чухта, правдивий газда того фестивалю, котрий знав там хибаль каждую стежку і каждый камінич, разом з внуком Ярославом і тіж ждинянином Петром Васульом. Мали-зме і шевченківський акцент в програмі – поетично-музичний виступ ансамблю з Ряшова на Словаччині під керівництвом Ліни Гвань в 200-ту річницю Кобзаря. Думам, же

міцний слід лишив в пам'яті ватрянів вечірній концерт-реквієм пам'яті героїв Небесної сотні та жертв воєнних дій на сході України в виконанні гурту «Крайка» з Перемишля, котрий закінчила лемківська пісня «Пливе кача по Тисині». Потім під звуки пісні «А я живий, матусенько, живий» в виконанні Софії Федини в небо полетіли десятки запалених лампад, котри пушчали вшитки охочи як символи невмирущих душ тих, хто гине за правду.

Спільної панахиди в суботу під хрестом не було, але вшанувано там пам'яті жертв депортації, а тіж жертви Революції Гідності. Покладено вінці, а голос дзвону миру видався як нигда актуальним. Голова Об'єднання лемків і Голова Оргкомітету Лемківської ватри Штефан Гладик привитав запрошених поважних гості і вшитких ватрянів. В своїм слові Ш. Гладик вспомнив о двох сумних річницях, котри припадають на тот рік – річниця терпіння лемків в Талергофі і 70-річниця початку депортації лемків до Радянської України. Закликав тіж, же мусиме пам'ятати о лемках, котри внаслідок висеління наблизилися на Донбасі, де тепер падають кулі. Потім слово мали вийти гміни Устя Горлицьке Дмитро Ридзанич, Голова Сеймової комісії національних та етнічних меншин РП Мирон Сич, Генеральний консул України в Кракові Віталій Максименко, Генеральний консул України в Пряшові Ольга Бенч, Воєвода Малопольського воєводства Єжи Міллер, Віце-маршалок Малопольського воєводства Станіслав Сорис, представник Воєводи Підкарпатського воєводства Катажина Кучменда, Староста Горлицького повіту Мірослав Вендриховіч, Староста Татшанського повіту Анджей Гонсеніца-Маковскі, Голова Найвищої Ізби Контролю Юзеф Гурни, голова Світової федерації українських-лемківських організацій Софія Федина, кир Володимир Ющак єпископ Вроцлавсько-Гданської єпархії Української Греко-Католицької Церкви в Польщі, кир Паїсій єпископ Горлицький Польської автокефальної православної церкви, вікарій Перемиско-Новосанчівської єпархії. Практичні во вшитких офіційних виступах звучала тема теперішньої ситуації в Україні, тіж в однесенію до лемків, котри живуть на сході краю. Не вшитки позитивні сприйняли зміст молитви за Україну, котром закінчив свій виступ єпископ горлицький кир Паїсій. Знаме, же не є то внутрішньоукраїнський конфлікт, і не бракує доказів, же стоїть за ним імперіальна політика Росії. Не так давно появилася інформація о анафемі, наложеній на головного командувача військ Федерації Російської полковника КГБ СССР Володимира Путіна през монахів зо святої гори Афону – котри мають величезний авторитет в цілм православним світі. Офіційну частину ватряне закінчили спільним співом гимну «Гори наши».

Програма ватряної сцени – то лем єдна частина великого Свята, може і найбарже помітна. Важливи і актуальні теми звучали на спітканях «Поетично-літературної сієсти і не лем». В тім році били спітканя з авторами книжок о Русі Коросненьській і селі Одрехова, презентація книжки проф. Б. Гальчака «Dzieje Łemków. Od średniowiecza do czasów współczesnych», виклади про творчість Никифора і Маї Дерен, дебата про національну тотожність лемків, спітканя з діячами Товариства «Лемко-тавер» і презентація видання «Малий Принц». Аналіз тих спіткань вимагав би особних дописів. В так званій «літературній палатці» – хоч давно вишла она поза границі літератури, а загачат о проблеми історії, соціології, ментальности, культури в широким розумліню – мав місце показ фільмів о Єпіфанію Дровняку і Енді Ворхолі. Інчи мистецьки акції – то вистава малярства Штефана Телєпа, ланд-арт, плякати, котри приоздабляють публичний простір Ватри, як і встановлений того року павільйон з виділеним простором на крами, вистави.

Лемківській ватрі товаришила ювілейна XX Лемківська спартакіада, котра в тім році не дістала дофінансування з Міністерства спорту, але попри тоті трудности вдалося найти спонсорів, котрих поміч дозволила попровадити так очікувани през ватрян змаганя. Діти брали участь в програмі VII «Ватрочки». Традиційні хибаль найбарже популярним моментом Ватри били вибори Місс Лемковини 2014. Мож було обізнати виставу документів з архіву ОЛ «Стежками історії».

На Лемківській ватрі працювала екіпа з інтернетового Радіо-Лемко, котра розмавляла з ватрянами.

Яком буде наступна Лемківська ватра в Ждини. Напевно теплом, и вірме, з великом репрезентаційом лемків з України. Повинна зогріти розсіяних по цілм світі, так як жичив би собі того святої пам'яті Ватряний Староста Петро Чухта. Тримайте нам, пане Старосто, - там горі - оген нашої Святої Ватри до наступного рока.

Вікторія Гойсак

В попереднім номері Ватри, звертали зме ся до Вас, дороги читаче, з проханьом про молитву за звільніня з неволі лемка Руслана Дерев'яника. Ваши молитви били почути, Руслан юж на свободі. Його родина переказує щирю подяку вшитким лемкам в Польщі, яки молилися за родака, і журналу „Ватра”.

(ред.)

Лемки на Луганщині та Донеччині

в 70 річницю початку депортації до СРСР

Гнеска лемки, переселени до східних області України в 1944-1946 рр., сут в епіцентрі воєнних дій. Діти і внуки вигнаних 70 років тому зас тратят вшитко та стаються вигнанцями.

Припомнийме собі кус історичних фактів. 9 вересня 1944 р. Польський Комітет Народного Визволення підписав з урядом Української СРР договір «Про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР».

(...) «Переселення спочатку відбувалось повільно, пізніше ставало щораз інтенсивнішим. Якщо восени 1944 року деякі українці голосилася добровільно, то вже на початку 1945 року ситуація рішуче змінилася, а від середини 1945 року добровільних виїздів не було зовсім. Усього з території Польщі до СРСР було переселено 480 тис. українців [у тому числі за офіційними даними бл. 95 тис. лемків – ред.]. Найбільше переселенців, зокрема лемків, потрапило в західну Україну, однак переселенців розміщували практично по всіх областях УРСР, в тому числі й на Донбасі. Велика частина лемків, переселених у східну Україну, зіткнувшись з місцевими умовами життя (голод, колгоспи, брак церков) подолала сотні кілометрів з метою оселитися в західній частині країни, багато з них мали надію повернутися на Лемківщину». (Джерело: М. Ресуч, *Tożsamość kulturowa Łemków w Zachodniej Polsce i na Ukrainie*, Gorzów Wlkp. 2009, s. 53-59, 80-86).

(...) «Основна кількість депортованих, яка прибула до східних областей УРСР, походила зі сіл Західної Лемківщини. Із Горлицького повіту до районів Ворошиловградської (тепер Луганської) обл. було направлено 307 родин переселенців, до Сталінської (тепер Донецька обл.) 310 родин, до Харківської – 539; із Ново-Сончського повіту до Луганської обл. прибуло 548 родин, до Донецької – 719 родин, до Харківської – 317 родин; із Ясельського повіту – 604 родини до Луганської, 1087 до Донецької, 32 до Харківської».

(Джерело: Д. Байкеніч (Луганськ), Депортовані українці Польщі на території УРСР Кількість та місця розселення у східних областях) // Акція «Вісла» завершальний етап депортації українців Польщі, Львів 2013, с. 87-95)

До найчисельніших лемківських енклав на Донбасі належат село Мічуріно (район Тельманівський в Донецькій обл.), райони Новоайдарський і

Лутугинський в Луганській (головно села Трудове і Переможне, в останнім до недавна одбивалася Лемківська ватра – фестиваль «Стежками Лемківщини»). 13 серпня 2014 р. власні тота найбільша осада лемків на Донбасі – село Переможне – стала жертвом артилерийской атаки проросійських і російських сил, можливе, же в зв'язку з тим, же знаходиться безпосередньо коло луганського аеропорту. О драматі лемків Донбасу читайте в тексті Наталії Кляшторной – знаної дослідниці бойківської і лемківської культури, в тім ситуації переселених лемків і бойків в Україні.

(ред.)

Лугансько-лемківські хроніки

Коли Майдан поклав кінець правлінню Януковича в Україні, луганські лемки вірили, що їхнє фірмове свято – Лемківська ватра – нарешті буде відновлене. Мріяли про нові зустрічі, ждали лемків і гостей з усього світу. Співаків і танцювальні колективів з новими дисками, письменників з книжками про лемківські села, журналістів з диктофонами і камерами. А прийшли непрошені гості. З автоматами, мінометами (*moździerz* – ред.), установками (*wyrzutnie rakietowe* – ред.) «Град» і «Смерч»... Проросійські активісти роздмухали пожежу. А російська зброя і озброєні громадяни Росії, під прикриттям маріонеткового квазі-утворення ЛНР (Луганська народна республіка – ред.), перетворили квітуче колись приміське село на руїни і згарища.

Північ Луганської області – то не промисловий Донбас, а аграрний регіон, значно меншою мірою зрусіфікований. В етнографічному плані це також не Донеччина, а південно-східна Слобожанщина з сосновими лісами і багатими чорноземами.

Як говорять архівні документи, до вересня 1945 року на територію тодішньої Ворошиловградської (тепер – Луганської) області з різних повітів Краківського воєводства привезли у вагонах понад 6,5 тис. лемків. Багато з них виїхали згодом до західних областей України. Етнологи твердять, що ті лемки, які залишилися на Луганщині, зберігають етнічну ідентичність, деякі особливості обрядовості, а старше покоління ще спілкується лемківською.

Та найголосніше про лемків Луганщини заговорили не після Лемківських ватр чи виконання обрядів, а, на жаль, після трагічних подій, що розгорнулися в межах села Переможного, розташованого неподалік обласного центру.

Кривавий слід

- Розстріляли їх просто у дворі. Всіх чотирьох. Кажуть, трупи знайшли на городі, в гаражі,

в хаті і посеред двору. На вулиці Димитрова їхня хата була на початку. Вони всі були лемками з діда-прадіда...

Лемківську родину в Переможному 22 серпня бойовики розстріляли автоматною чергою. Чотири тіла сусіди знайшли в межах обійстя. За словами односельців, усі отримали вистріли в голову. На тілі молодшої жінки знайшли сліди катувань. Стрілянина привернула увагу українських військовиків, що були неподалік. Вони увійшли в село на БТР-ах, відвернувши таким чином розправу над іншими мешканцями села.

Люди кажуть, що каральна група мала список людей, які під час липневої спеки привозили воду для українських військових. Розстріляна родина була першою в тому списку.

Постійні обстріли, погрози, розправи розвіяли ілюзії в тих, котрі раніше вірили московській пропаганді. 25 серпня один молодий хлопець з лемківської родини, який раніше не приховував своїх симпатій до сепаратистів, написав під малюнком із закривавленими руками: «Це так страшно розчаровуватися в людях, за яких був готовий віддати все». Із села ще 10 серпня, до вибухів градів і розстрілів, проросійські бойовики викрали місцеву журналістку, прихильну до лемківської громади. Рідні досі намагаються її визволити, та поки що все марно...

Також бойовики, з-поміж яких виокремлюють вихідців з Кавказу, почали хапати мешканців села до неволі. Одному чоловікові, як розказують, стріляли по ногах травматичною зброєю, і він самотужки потім старався вибрати кулі зі зраних ніг. Крім розправ, мешканці страждали також від постійних обстрілів. Тоді зносилися дахи, вибивалися шибки в хатах, руйнувалися господарчі споруди та гаражі. Пожежі гасили всім селом. Вже 13 серпня українським військовим вдалося переправити до Харкова одного пораненого лемка з Переможного, де у військовому шпиталі його прооперували.

Більшість людей покинули село, скориставшись супроводом українських військовиків. Тут варто подякувати хлопцям з 80-ї бригади і добровольчого батальйону «Айдар». Вони ризикували своїм життям, коли виводили з села колони з мирним населенням на підконтрольну українській армії територію. Під час однієї з таких операцій один офіцер отримав серйозне поранення руки. За його здоров'я і здоров'я всіх українських вояків нині моляться розсіяна по Україні лемківська громада Переможного.

Як діставалися на безпечну територію старші люди окремими групами після вимушеного відступу українських військ – варте окремої розповіді. Таке раніше ми бачили тільки у фільмах. Одні

переховувалися упродовж кількох днів замаскованими в приаеропортних спорудах, інші – зважилися пішки долати десятки кілометрів, щоб дістатися до родичів за межами села.

Лемки виїхали з села фактично з порожніми руками. Все нажите майно залишили. Ті, котрі залишилися, а тепер не можуть виїхати з села, кажуть, що зараз оселі грабують бойовики.

Станом на початок вересня у селі панує російська армія. Але злітно-посадочну смугу (pas startowy na lotnisku – ред.) перед відступом українські десантники знищили. Отже, біля лемківського села не сідатимуть російські літаки. Частина людей все ще перебуває в селі, яке звідусіль

Лемківська ватра в Переможнім, 2008 р.

контролюється росіянами. Саме тому, щоб не наражати їх на небезпеку, втікачі з лемківського села донині уникали контактів з пресою і навіть зараз просять не публікувати їхніх фотографій та не вказувати прізвищ.

«А жаль ми тя, моя хижо...»

- Я вже давно попрощався з усім, що ми з батьками нажили. Села, в якому я виріс, фактично немає. Якщо залишилась третина хат – то добре. Коли росіяни обстрілювали, то не зважали, що тут село, люди живуть, – внук переселених лемків розповідає про жахіття, свідком якого став... Його родина залишила в селі два добротні будинки. Сам зізнається, що майже не мав заощаджень – все зароблене вкладав у будівельні матеріали. Ось-ось мав завершити внутрішні роботи. Наприкінці серпня один з будинків було вщент зруйновано авіа ударом. Як виглядає ситуація з другим – поки що не знають.

Близькість до обласного центру – міста Луганська і близькість до Луганського аеропорту, що раніше вважалися безумовними позитивами і запорукою добробуту села, забезпечувало людей роботою і розвинутою інфраструктурою, в умовах неоголошеної війни обернулося справжньою

катастрофою. Під прицілом бойовиків опинився аеропорт, який контролювали українські десантники. З влучністю пострілів у бойовиків були явні проблеми, тому страждало село.

Нашадки лемків ще 6 серпня започаткували в соціальній мережі сторінку про події у своєму селі. Там вони інформували один одного про події в селі та місцезнаходження родичів. Найчастіше зустрічалися пости: де моя бабуся? що з батьківською хатою? чи живі сусіди?... Уривки повідомлень: «вночі сипали з градів, і вночі з мінометів», «осколки летіли по дворах і городах», «згоріла ферма і частина школи», «світла та газу немає, а телефонний зв'язок слабкий». День, коли не стріляли і не бомбили, фіксувався як «день, коли пронесло».

Під колесами історії

— Нікому, чуєте, нікому не кажіть наших адрес, телефонів, — просто благають. — А ще... Тільки не показуйте і ніде не виставляйте фотокарток. Це буде наша смерть, застерігають кілька разів.

Даю обіцянку, від усвідомлення якої стає мимоволі моторошно. Оприлюднена фотокартка невинної людини може коштувати життя. Бо що робить злочинець після злочину — знищує свідків.

... У Києві — вихідний. Із поїздки на Луганщину, під час якої доправляли медикаменти для шпиталів, чоловік привіз гору кавунів, тож я збираюся нести їх хлопцям до шпиталю. Уродженцям Луганщини, які воювали в добровольчому батальйоні за свою землю, — луганські кавуни. (Ми ж

не поїхали разом з усіма. Ми не знаємо точно, хто там у тих списках, з якими росіяни і чеченці ходять по селу... Але якщо треба буде їхати — це ж тільки на бензин треба тисяч п'ять. Де їх взяти? Зарплати нема, пенсії не платять... Як буде спокійно — остаємося, а як ні...

Знову чую схлипування. І крізь сльози — слова, які чула 10 днів тому від старшої жінки: - «Чому ми? Чому знову ми? За що???..» Запевняю, що лемківські організації і просто добрі люди самих в біді їх не залишать. Буде треба — назбираємо грошей. Всім миром.

Запитую про ситуацію в селі, яке залишили. Чую у відповідь, що там дуже напружено. Бойовики покинули навколишні села, і тепер їхню владу представляють комендатури. Натомість у Переможному бойовиків дуже багато. Село далі нещадно грабується. Стрілянина, вибухи — подекуди й просто посеред вулиці. Прокидаючись вранці, ніхто не певен, що доживе до вечора.

- Чому ж бойовики з вашого села не йдуть? — намагаюся з'ясувати.

- Мабуть тому, що ми там — переселенці. Неблагонадійні. А може також ждуть, що вернуться люди зі списку і вони будуть розбираться (карати їх)...

Люди зі списку — це ті, кого призначили до страти. Хто носив воду українським солдатам і передавав їм пакунки від родичів. Хто не зустрічав бойовиків як визволителів. Луганська народна республіка — радше не організація, а вуаль для російської агресії на сході України — не потребує лемків. Загарбник знову викидає їх на узбіччя. Як майже 70 років тому.

«Вигнані за правду». Такі слова викарбовані на хресті на Ватряному полі. Хто ж хотів, щоб ця історія котилася колесом по нащадках вже скривджених людей?... На думку спадає одна лиш відповідь: нащадки кривдників. Недаремно ж на теренах, окупованих проросійськими бойовиками, вішають червоні прапори і відроджують комуністичну символіку.

- Про що ви мрієте зараз найбільше? — запитую в жінок, які вирушають до своїх рідних на Тернопільщину.

- Щоб село звільнили наші солдати, щоб всі люди там вижили, щоб ми могли вернуться, — раптово в очах співрозмовників з'являється молодецький блиск. — Ми запрошуємо вас на Ватру! Ми ще погуляємо!

Три мрії мають здійснитися. Всі з нетерпінням чекають на Лемківську ватру в Переможному. Слово честі — зараз ще більше, ніж на Ватру в Ждині!

Наталя Кляшторна

Село Переможне в руїні

бо краще розуміємося на місцевому патріотизмі, ніж ті, які прийшли нас брутально русифікувати!) Беру велетенські кавуни і витираю їх по черзі від степового пилу. Раптовий дзвінок. Схлипування в трубку. Впізнаю по голосі.

- Ви не думайте, що ми жебраки. У нас все було. Ми хату мали гарну, квартиру в райцентрі. Машину, все біля хати. Ми просто так попали. Ми

Допомога Україні

Відомий польський фонд «Освіта для демократії» рекомендує підтримувати Україну, зокрема, передаючи пожертви громадському комітетові «forUArmy» та благодійній організації «Польська гуманітарна акція» (поль. Polska Akcja Humanitarna). Комітет збирає кошти на сучасні медичні аптечки, які допомагають рятувати життя українських військових у зоні АТО. Завдяки ПГА можна допомогти (вода, харчі, одяг) цивільному населенню у Донецькій та Луганській областях.

Координати для підтримки вояків:

Komitet społeczny forUArmy

номер рахунку: 82 1140 2004 0000 3402 7527 0917

Координати для підтримки цивільного населення: Polska Akcja Humanitarna

Номер рахунку: BPH S.A. 91 1060 0076 0000 3310 0015 4960 з допискою «Ukraina».

Більше інформації, в тому числі електронні формуляри для передання пожертв на www.edu-demo.org.pl у папці «Zbiórka na rzecz Ukrainy». (публікуємо за «Наше слово» № 37 2014 р.)

Допомогу надає також Фундація «Otwarty dialog», більше інформації на <http://odfoundation.eu/> та <http://kuloodporni.org/>

Активною є теж українська громада в Польщі, яка організовує допомогу самостійно, зокрема Українська греко-католицька церква, Об'єднання українців у Польщі (зокрема відділи у Кошаліні, Сяноку) «Євромайдан Варшава».

У Перемишлі триває акція збору теплих речей (білизна, одяг, ковдри, коци, спальники) для бійців добровольчих батальйонів. Наближається зима, попри оголошене перемир'я воєнні дії продовжуються, а військові до холодів не готові. Крім речей, можна також перераховувати гроші, за які будуть закуплені потрібні речі. Про деталі акції можна дізнатися в редакції. Просимо звертатись за телефоном: 603 553 320. (ред.)

В Пантній буде улица о назві Pętna

З 15 на 16 червня 2013 р. особи: (... ?), яких тотожніст Поліція, на жаль, не змогла встановити, замальовали дві придорожні таблиці в Пантній в ей нижнім кінці. Зловмисники безкарні, запапрани таблиці даден на зломі, а нових як не було рік, так и неє дале.

Січнева інтервенція Об'єднання лемків в тій справі до органів гмінних принесла, як на разі, хибаль лем сподівання на нови таблиці.

Прочитайме письмо з Powiatowego Zarządu Dróg з 3 березня 2014 р., підписане його Директором Марком Маховским:

„W odpowiedzi na Państwa pismo (...) z dnia 28.01.2014 r. dotyczące ponownego montażu tablic z nazwą m. Pętna w ciągu drogi powiatowej nr 1492 K Małastów – Jasionka PZD w Gorlicach uprzejmie informuję, że po ponownym przeanalizowaniu sprawy nie możemy uwzględnić wniosku w sprawie montażu znaków E-17a „miejscowość” (Pętna). (...) Znaki E-17a miejscowość Pętna i E-18a koniec miejscowości Pętna zostały ustawione przez Służbę Liniową w dniu 10.06.2013 r. po uprzednim ustaleniu lokalizacji z przedstawicielem Urzędu Gminy Sękowa. Znaki zostały zdewastowane niezwłocznie po ich ustawieniu.

Z wykazu miejscowości Urzędu Gminy Sękowa wynika, iż w chwili obecnej nie ma miejscowości „Pętna”.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. z 2002 r., nr 170, poz. 1393 z późn. Zm.) – par. 66 ust.1 – znak E-17a „miejscowość” oznacza wjazd do miejscowości.

W takim przypadku nie możemy zastosować znaków drogowych. **Jedynym możliwym sposobem „oznakowania” przysiółka jest użycie tabliczki nazwy ulicy.**

Mając powyższe na uwadze tabliczki z nazwą przysiółka „Pętna” zostaną zamówione w m-cu kwietniu br. i zamontowane niezwłocznie po ich otrzymaniu”.

I aby wszyscy przeczytali, kontynuuję po polsku:

Miejscowość Pantna (Pętna) wg. Schematu Duchowieństwa Grecko-Katolickiego w 1936 r. liczyła 740 wiernych, a Małastów tylko – 470. Później pod zamierzoną „nieobecność” gazdów 3-kilometrowy Małastów połączył 5 kilometrową Pętą, co po dziś dzień dosłownie wszystkim odbija się czkawką. Historia zwraca koło i w odwiecznej wsi Pętnej znów powstaje Pętna, tyle że tym razem o randze ulicy.

No to podsumujmy.

Gdzieś głęboko w tej Gminie na jej „bagnistym” terenie ugrzęzły tablice dwujęzyczne, grzęzną i jednojęzyczne. Składałam zatem wniosek, by lepiej wszystkie tablice przydrożne pozdejmować, gdyż te wciąż jeszcze stojące jednojęzyczne, szpetne kikuty ulicy Pętna w Pętnej i brak europejskich tablic dwujęzycznych niestety ciążą haniebnie na wizerunku Wspólnoty Europejskiej.

Мілько Гойсак

Конкурс Фондації Досліджень Лемківщини на кращу публікацію з лемківської тематики

Фондація Досліджень Лемківщини (ФДЛ) оголошує конкурс, книга-переможець в якому буде обрана для публікації!

Видавець: ФДЛ – дослідницька некомерційна організація, що сприяє вивченню та дослідження історії, культури і традицій лемків – запрошує авторів книжкових рукописів лемківської тематики взяти участь у нашому конкурсі.

Тематика: Представлені монографії повинні бути науково-популярні; теми (без жорстких обмежень) можуть бути пов'язані з історією, культурою (стосуватися питань мови, літератури, музики, мистецтва чи архітектури), чи повсякденного життя (наприклад, одяг, фольклор чи кухня) лемків.

Надсилання: Рукописи прийматимуться в електронному вигляді на адресу: webmaster@lemko-ool.com або в друкованому вигляді звичайною поштою до: Mr. Andriy Khomyk, 15 Locust Street, Norwalk, CT 06855 USA.

Термін: Матеріали повинні бути отримані не пі-

зніше 31 грудня 2014 року, і один переможець буде обраний і оголошений 1 липня 2015р.

Вимоги: Для участі в конкурсі, кожен учасник повинен надати наступні документи: 1) Супровідний лист, з поданими: Ваше ім'я, поштова адреса, адресу електронної пошти, номер телефону, назва вашого рукопису, і підсумок - чому ФДЛ повинна вибрати саме Вашу книгу в якості переможця, та якій цілі служитиме її публікація; 2) Коротка біографія або резюме; 3) Книга (рукопис) в будь-якому друкованому або електронному форматі.

Переможець конкурсу: отримає пакет безкоштовної публікації, який включає: дизайн книги та обкладинку, реєстрацію авторських прав, обговорену кількість безкоштовних авторських копій, прес-реліз, що оголошує публікацію книги, і розповсюдження каналами ФДЛ.

Для отримання додаткової інформації, відвідайте, будь ласка, веб-сторінку ФДЛ:

http://www.lemko-ool.com/contest_uki.html

Інтеграційна екскурсія лігницької молоді

6 вересня діти з пункту навчання української мови з Лігниць та греко-католицької релігії з Лігниць та Домб'я (біля 30) разом виїхали на екскурсію до Пельгжимки (в повіті Злоторія) до осередка „Карітас”, яке організовує там спортивно-рекреаційні зустрічі для молоді й дітей. Подібний виїзд був організований в минулому році до Злоторії і Лісьця. Про це „Ватра” писала в 2013 р. (№ 4). Ці виїзди організовує наша українська школа з Лігниць, а конкретно вчителі української мови та греко-католицької релігії Анна Буковська, Софія Тима, Адам Вев'юрка, Ольга Височанська. Цього року допомагали ще Анна Корнага та Йоанна Свйонтковська. Школа хоче таким чином інтегрувати наше молоде середовище, будувати в батьках надію, що їхні діти - і великі, і малі - візьмуть у своє життя дар віри і традиції предків. Молодь могла в Пельгжимці побачити кроликів, серн, оленів, кіз, овечок, а навіть ламу. Я помітив, що наше середовище, до виселенням у більшості сільське, тепер стає міським. Діти просто не вміють, бо де мають навчитися, доглядати сільських

тварин. Але це не все, що наші діти там робили. Усіх захопив мавпячий гай, а особливо можливість годувати тварин та перебувати з ними віч на віч без огорожі. Були теж забави та ігри з м'ячем, які мали довести, що діти будуть і надалі будувати відносини між собою не тільки на уроках.

На закінчення усі пекли ковбаску на вогнищі. Утомлені, веселі й трішки брудні поверталися діти до Лігниць. У їхніх очах ми бачили радість та задоволення, що вони поїхали на цю екскурсію. А ми - вчителі - знаємо одне: нам треба більше таких заходів, щоб протидіяти асиміляції нашої громади.

(ав)

Українка з Лігниці в уряді Яценюка

Життя веде людину різними стежками, починаючи від народження, коли дарує місце, де вона приходить на світ, там надає їй також прізвище, віросповідання і національність.

Лігницю називали Малою Москвою. Тут перебувало найбільше радянського війська в Польщі та знаходився його головний штаб. Лігничани трактували *ruskich* як окупантів. Бачили, що частина міста закрита від них великим муром. Всюди видно було солдатів, які мали свої магазини, лікарні чи школи для дітей. У польських магазинах Лігниці як і цілої Польщі бракувало продуктів, а в радянських все було. Це родило спротив з боку лігничан, хоча треба зауважити, що не один з них робив з солдатами *interesy*, тобто торгівлю, а і в більшості хат були радянські телевізори. У закритій частині міста - Квадраті - були найгарніші кам'яниці міста. Треба теж зауважити, що лігницьке летовище також було під радянським контролем. Так що лігничани мали право сприймати *ruskich* як окупантів. Хоча і тут можна побачити певні різниці. Частина лігничан співчувала простим солдатам, яких їхня влада трактувала дуже жорстоко, часто змушені вони були проходити брутальні, нелюдські тренування. Тому багато було дезертирства і самогубств, але це приховувалось, тому сьогодні не маємо точних даних. Лігничани, як усі в Польщі (крім нас) вважали радянське військо російським. Не бачили, що серед військових були також українці, білоруси, литовці, грузини, естонці....., тільки азіатським вигляд деяких свідчив про те, що вони не росіяни, але їх було небагато. Щойно зараз ми можемо довідатись, що між тими солдатами були національні непорозуміння, але і симпатії. Не так давно я почув таку історію. Росіяни, які служили в війську, думали, що вони становлять більшість, але тільки коли приватно почали співати, то виявилось, що серед них багато українців. Так що це правда, що українська пісня від віків будить в українському народі національну свідомість.

Оцінка перебування радянських військ в Польщі, як і в інших державах, які були під владою Москви, проста: це був мілітарний контроль інтересів Кремля, щоб нічого без його згоди не діялось в окупованих державах. Не можемо, однак, забути про простих людей, які не мали впливу на велику політику Москви, а хотіли нормально жити. Їх життєвий шлях часто був дуже складним, бо в тоталітарній комуністичній державі не зважають на окремих людей.

Хочу представити українку, яка народилась у Лігниці, а сьогодні є дуже відомою у світі спорту і політики. Чи не могла б вона стати почесною громадянкою Лігниці? Знаю, що це, можливо, трішки складно, але вірю, що Лігниці не байдуже, що в документах такої відомої людини написано місце народження — Лігниця.

Цією людиною є 27-літня Олена Підгрушна, яка народилась в українській сім'ї офіцера радянських військ, який у той час перебував у Лігниці. Олена Підгрушна стала олімпійською чемпіонкою в Сочі в естафеті біатлону, а від березня 2014 р. є віце-міністром спорту і молоді в уряді Арсенія Яценюка. Міністерство спорту і молоді очолює Дмитро Булатов, активний діяч Майдану, який був викрадений і тортурований службами безпеки під час подій на Майдані.

Сама Олена активно підтримувала Майдан, саме вона склала скаргу на російську публіку під час Олімпіади в Сочі за неспортивну поведінку. Я думаю, що треба цю поведінку назвати ще міцніше. Під час змагань, коли стартувала українська біатлоністка Валентина Семеренко російські вболівальники (*kibice*) криками радості і сміху реагували, коли Валентина погано стріляла, чим не дозволяли їй сконцентруватися. Взагалі на трасі можна було почути російські крики: „Стреляють! Ложись!”, які відносились до страшних кривавих подій на Майдані. Для російської публіки, щоправда не для всіх, це була весела забава в Сочі. Цим вони показували, що не вважають, що на Майдані була пролита кров за вільну Україну, український народ, але також за демократію і справедливість. А до таких цінностей має право кожний народ і держава, також Україна і Росія.

Відтоді почались атаки російської пропаганди на Олену Підгрушну. Урядова “Російская газета” навіть написала, що біатлоністка Олена Підгрушна стала снайпером та воює з проросійськими сепаратистами в Слов'янську і стріляє в мирних жителів! Як доказ подано зроблене здалеку фото жінки в мундирі. Сама Олена Підгрушна спростувала цю інформацію, адже в цей час організовувала концерти та спортивні змагання і не могла бути в Слов'янську, а закиди вважає безпідставними.

Віце-міністр Олена Підгрушна, крім олімпійського золота в 2014 р., здобула звання чемпіона світу в спринті (2013 р.) та п'ять золотих медалей на чемпіонатах Європи. Як людина вона дуже відважна, відкрита на правду. Під час декорації в Сочі підкреслила як важливу роль сповнив Майдан для України. Народжена в Лігниці є прикладом українського патріотизму і тому ми, лігничани, жертви акції „Вісла” за це дуже їй вдячні.

Адам Вєв'юрка

Вертайме до давних імен!

Єпіфаній

Часто на Лемківщині, і не лем, коли дитина приходила на світ, а не знала свого вітця, то отримувала на хрестинах ім'я того святого, який в той день був в церковним календарі. Деякі імена - Іван, Марія, Петро, Павло, Михал, Митро, Ольга, Володимир чи Параскевія - в очах люди були гарщи од інших. Їх величано в особах святих на кермешах, частіше видно їх було на іконах в церквах, як і самі церкви були будувани і свячені од віків під їх покровом. Так што, можна повісти, што тоти імена були "заняти" лем для поважаних родин.

Сам дар народжіння є знаком Божой ласки і тот день стаєся найважніший для кожного человека в цілм житю. Однак не раз наши предки на Лемківщині кус змінjali день народжіння своїх діти. Повідали: "А так якоси вишло", або часто як дівча народилося в грудни: "Штоб молодша довше была". І до гнеска барз дуже наших люди народжених в горах пам'ятают, што родиче повідали їм о правдивим дни, коли пришли на світ.

Імена в більшости були надавани дітям на Лемківщині з-посеред святих. В очах люди тот вибраний през Бога чи людину святий мав през ціле життя опікуватися охрещеном дитиною. Своім минулим святым життям він дарував надію, што людина хоц кус внесе тоту святість в своє життя. Деякі наши люде тот дар святости знали достеречи і вказати. Прикладом є Єпіфаній Дровняк, ширше знаний як Никифор Криницький, який достеріг в собі (може несвідомо) дар од св. Єпіфанія.

Але ким бив так напrawdę святий Єпіфаній? Святий Єпіфаній з Саламіні народився деси коло 315 р. в Басендук в Палестині, а помер в 403 р. в Саламіні. Бив владиком на Кипрі і відомим на початку християнства оборонцем правдивих наук Ісуса Христа. Його святість визнає і католицька церква (всхідня і західня), і православна.

Народився в єврейській родині, однак прийняв

християнство. През довги роки жив як монах і пустельник. Знав барз дуже мов м.ін. гебрайську, сирійську, єгипетську, греку і латину. Від 333 р. стояв на чолі осередка монастичного в Елеутхерополіс в Юдеї. В 367 р. став владиком на Кипрі в Саламіні, хоц барз не хотів, подібно го силом люде примусили, вважаючи што лем він зможе бити для них владиком. Будучи єпископом, далі ходив в одязі монаха. Провадив життя аскета та твердо без нияких компромісів боронив Христової віри. Люде достерегли красу і мудрість його проповідей. Бив противником Божих образів, бо боявся, штоб початкове християнство не приблизилось до античного поганства в виджіню Бога. Мав до того підстави, бо на початку християнства було барз дуже герезії. Єпіфаній хотів лем вказувати правдивий образ Бога і тот образ можемо найти в його писмах „Panarion” (о герезії) й „Ankyrotos” (о Святий Трійці). Хоц бив барз ортодоксний, люде Єпіфанія любили, звали пророком. Зараз по смерті при його гробі почали діятися чуда. Хвори, каліки, шукаючи помочи для тіла і души, численно приходили там по поміч. Барз скоро його святість поширилася в Церкві Західній як і Східній, а найвеце на Кипрі. В іконографії зображений є як східний владика в похилим віці з сивом бородом, з кодексом та хрестом в руці. Так якби стояв на сторожі законів християнства. Найстарши зображіння святого Єпіфанія - то фрески з 757-767 р. в костелі S. Maria Antiqua в Римі, але найвеце знаходиме в мистецтві візантійськ м.ін. в Кападокії на фресках в Тагар Триконхос з ок. 1080 чи на стінах кляшторів на виспі Атхос. Але для нас барз миле, што найстарша з мозаїк з святым з XI віку є в соборі св. Софії в Києві.

Наш Єпіфаній Дровняк Криницький званий Никифором в своїм житю тіж керувався правдом. Николи не одшмарив своєю віри, навіт коли бив славний і в церкві в Криниці не можна було відправляти нашої служби Божой (а і наших люди барз мало било), то він однак ишов до пустої церкви, штоб засвідчити ким є. На його образах тіж можна віднайти пошану до Бога, коли достерігаме постать Ісуса Христа в краватці. А коли пригадаме, што по виселіню 1947 р. три рази вертав з вигнання, то зрозумієме, як міцно любив рідну землю, красу котрої переносив на образи, малюючи наши села і церкви.

Правда в писмах св. Єпіфанія і правда в образах Єпіфанія Дровняка вказуют, як чудово наш відомий лемко достеріг в собі святий талант. Назначене днем народжіння ім'я Єпіфаній стало його даром. Для нас оно є свідощтвом того, што людина може бити велика, навіт коли життя на початку не легким. Лем мусит повірити в себе і в правду о собі, то напевно однайде щастя на землі.

(ав)

З домашньої аптечки

Як їсти, жеби уникнути рака?

В гнесьніх часах люде штора́з частіше хворіють на рака. Має то зв'язок з забрудненим середовищем, перетвореним їдженнєм, стосуваннєм пестицидів и передовшитким злі скомпонувном діетом. Іме за дуже м'яса, а передовшитким будженину (wędliny), котри сут джерелом сприяючих ракови азотових субстанцій.

Тото, што іме, може охоронити наш організм од атаки ракових клітин (komórek). Діета чловека, котрий борєся з раком, чи хоче ся охоронити пред том хворотом повинна складатися передовшитким з ярин, овочів, біооліїв (олива з оливок, олій ріпаковий, лєняний), ческу, зіля и приправ. М'ясо и яйця повинни становити джерело білка, але не підставу головного складника дієти.

Пийме зелену гарбату, котра єст сильним антиоксидантом (przeciwutleniacz), богату в поліфенолі. **Стосуйме приправи** таки, як куркума, карри, імбір - маю́т сильну протизапальну дію и сут антиоксидантами, нищат ракови клітини; чеснок, цибуля, пор, зрізуванец – головні чеснок має сильни властивости антибактерийни – зменшаю́т ріст ракових клітин; **Їджме ярини и овочи**: морков, кабачок, диня, бураки, помідори, капуста, брокули, петрушка, морелі, аронія, яфири, чорна смородина... **Стосуйме зіля**: розмарин, тим'янок, орегано, базилія, м'ята – маю́т протиракову дію, містят олійки, котри сприяю́т вимєраню ракових клітин. **Пийме червєне вино** – джерело поліфєнолі, містит резвератрол, котрий хоронит перед старіннєм клітини, сповільня́т розвій раку.

А в кінци неоціненна береза. В єй корі знаходится субстанція звана бетуліном, котра має корисну дію при онкологічних хворотах, зміцня́т іммунологічну систему, однавля́т хвори ткани, має антибактерийну и антигрибкову дію, стримує репродукцію вірусів (в тим віруса HIV), однавля́т працю системи травліня, помагат при виразках (wrzody), має жовчогінну дію, одтруват и стабілізує печінку, помагат в одрастаню волося по хеміотерапії. Готовий препарат з кори берези то Zawiesina Betulego (firmy Sylvesco). Можна тіж пити напари з губи берези, інакше гуза берези. Має антибактерийну дію, зменшат запальни огніска, зміцня́т одпорніст вшитких систем організму.

Вітаміна В17, звана амідгаліном, то хемічний зв'язок, котрий виступує головні в пестках овоців (морєля гірка). Можна заживати профілактичні, але тіж в пізніх стадіях раку.

Vilcacora інакше **котячий пазур** походит з Південної Америки, зміцня́т одпорніст, має сильну протизапальну, противірусову, протигрибкову и протиракову дію, регулює тисніня, рівен цукру.

Олій з печінки рекіна, котрий од років стосуєся проти інфекціям, приспішат гоїня ран, поправля́т костний шпік, має протиракову дію. Побуджат ріст червених и білих кровинок, запобігат повставаню вільних родників, хоронит в тот спосіб перед раком.

Жичу міцного здоровля!

Анна Шкурат

Переможці XX Лемківської Спартакиади в молодшій групі

Біг на 600 м: I місце - Степан Ананєвич; II – Миколай Павлице; III – Ігор Киц.

Рінго: I місце – Павло Киц; II – Роман Диманович; III – Максим Мандрик.

Стрибки в довжину: I місце – Любомир Гойсак; II – Дарія Савка; III – Степан Ананєвич.

Кидки баскетбольним м'ячем: I місце – Максим Мандрик; II – Адам Бахор; III – Ігор Киц.

Біг з тенісною ракеткою: I місце – Марта Комар; II – Міша Білос; III – Михайло Савка.

Стрибки зі скалкою: I місце – Адам Бахор; II – Ігор Киц; III – Степан Ананєвич.

Стрільба з лука: I місце – Михайло Павлице; II – Максим Мандрик; III – Артем Погодін.

Кидки лікарським м'ячем: I місце – Міша Білос; II – Арсен Слонєвський; III – Ніна Слонєвська.

Футбольний слалом: I місце – Яна Романів; II – Діма Білос; III – Яків Душковський.

Підбивання волейбольного м'яча: I місце – Дарина Олійник; II – Анна Лизак; III – Адам Бахор.

Біг з перешкодами: I місце – Юлія Романів; II – Адам Перегрим; III – Марта Комар.

Жонглювання футбольним м'ячем: I місце – Адам Бахор; II – Артем Погодін; III – Степан Ананєвич.

Біг на 200 м: I місце – Максим Мандрик; II – Матей Душковський; III – Семан Буковський.

Під час XXXII Лемківської ватри **В ЖДИНИ ДІТИ** мали різні можливості вказати свої таланти – і в конкурсах «Ватрочки», і в змаганнях XX Лемківської спартакиади, і в конкурсах співу і рецитації. Радо публікуємо назвиска переможців, гратулюємо і жичиме дальших перемог!

Конкурси співу:

I місце - Анастасія Дутка (Тернопіль), Ірина Коваль (Калуш), Клаудія Дичко (Конечна), Юлія Феленчак (Любін)

II місце – Еля Атаманчук (Тернопіль), Вікторія Драган (Калуш), Софія Балецка (Калуш), Павло Комар (Вроцлав)

*III місце – Юлія Корбич (Ропиця Польска), Лариса Мосер (Австрія)
відзнаки – Анастасія Гойсак, Любомир Гойсак, Аня Корбич,
Штефан Майчак (Горлиці), Михал Кузьмяк, Тимотей Кузьмяк (Варшава)*

Конкурс рецитації:

I місце – Агнєшка Болах (Ждиня), II місце – Оксана Проців (Калуш).

Музичний конкурс «Нерухоми дитячі фігури»: *I місце – Тимко Кузьмяк (Варшава), II місце – Софія Трушик (Косів), III місце – Митро Майчак (Горлиці).*

Конкурс «Згадуванки»: *I місце – Аня Лисак, II місце – Софія Балецка, III місце – Вероніка Проців.*

Юлія -
парадниця
з Панкной

Анастасія
Дутка

Михайло
при рошаді

Юж штирнадцятий раз, могли-зме обзєрати праці артистів, яки през тижден часу реалізували свої задуми на творчим пленері

в рамках варштатів проєкту Лемківський Єрусалим.

Тогорічньом інспірацийом для зв'язаних з Лемківщином творців з Польщи и України бив Епіфан Дровняк, в артистичнім сьвіті знаний яко Никифор. Каждого року «єрусалимска» вистава одвиджат пару міст в Польщи. Тогорічня, з 40 працями, взбогачена о малюнки самого Дровняка и знаного польского артисти Едварда Двурніка, перший раз била вказана в Лігниці. Презентувани в лігницькій галерії «никифори» zostали удоступнени з приватних колекцій, за што барз дякуєме їх властителям. Тим барже, же дотля не били они нигде презентувани. Присутніст пана Двурніка на виставі тіж не є припадкова. Барже втаємничени в артистични діла знають, же його творчіст є барз пов'язана з нашим Дровняком, а властиві то побудувана на нім, о чім сам автор отверті гварит.

8 серпня 2014 р. в лігницькій мистецькій галерії „Рінг” при участі запрошених гости, представників місцевої культури, лемківких організацій одбився вернісаж той вистави. Як єм юж повідала, особом, яка інспірувала нас бив Епіфан Дровняк, а провідном темом, нав'язуючом до його творчости - „Записки зо сьвіта”. Епіфан бив барз плідним творцьом — намалював праві 40 тисячів образів. Він творив тіж своєрідни записники, нотатники, молитовники, в котрих на маціцьких паперях малював портрети,

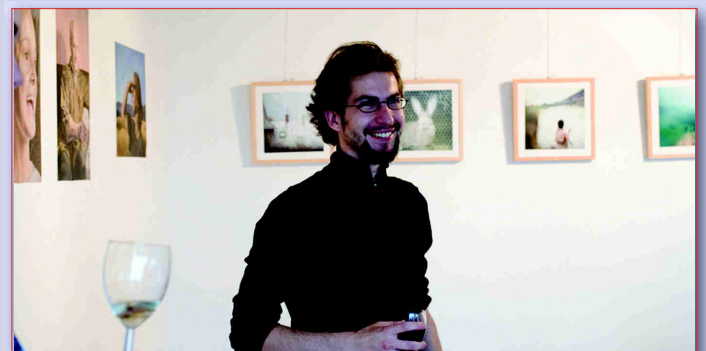
хижи, церкви – його святий сьвіт. Винятковіст той творчости полігат тіж на тім, же не смотрив на тяжке штоденне житя, а лишився вірний своїому малярському покликаню. Цілий час штоси записував, як якісий кроникар, творив документ часу, в котрім пришло му жити. Заужиня сьвіта до дрібниці на невеликїм паперу чи полотні як в записнику, о тім є тота вистава. При нагоді Лемківського Єрусалиму шторока видаваний є каталог, котрий, мам надію,

А што чути на **Антоничівці**

трафіт тіж до вас. На потреби той едиції каталогу за згодом автора опублікували-зме фрагмент тексту Анджея Стасюка з книжки “Не є експресів при жовтих дорогах”, в якім описує він Дровняка.

Хто має змогу, запрашаєме сердечні на друге **отвертя той вистави до Центру культури ім. Б.І. Антонича 10 жовтня 2014 р.** (год. 18.30). Виставу можна буде обзєрати до кінця того місяця, покля зас она не помандрує в сьвіт.

Артистичне сузір'я то інтердисциплінарна вистава десятиох молодих артистів зо Старой Любовні, презентувана од 6 до 30 вересня в Центрі культури ім. Б.І. Антонича. В рамках вистави мали-

зме змогу обзєрати: малюнки, графіку, в тім тіж комп'ютерну графіку, фотографію, ювелірні прикраси для жінок чи рисунки, роблени чорнилом. Сама назва „Артистичне сузір'я” окреслят не заголовок той вистави, а ініціативу молодих творців, яки зобралися 15 років тому в Старій Любовні и постановили сами своїом групом пробивати собі місце в артистичнім середовищі, показуватися, презентувати. То неформальна артистична організація, яка діє при міскім Центрі культури и яка взяла собі за головну ціль промувати молодих творців. Серед них сут и наши руснаки, яки брали участ в Лемківским Єрусалимі в попередніх роках, а и тепер завитали в нас. Цікави, оригінальні праці наших сусідів з-за меджи, цікави люде, а ціліст окрашена авторском пісньом єдної з учасничок.

Лем Dance

Другий юж раз в рамках культурной програми Центру культури ім. Б.І. Антонича організувани били варштати танця. Наука лемківського традиційного танця и анімаційно-рухови забави з танцьом караїбским провадили: Ксеня Онишканич - танцюристка ансамблю пісні и танця Ягеллонського

університету «Слов'янки» и ансамблю пісні и танця «Ослав'яни» и Катажина Свенс - інструктор танця Гмінного осередка культури в Ропі. Того вшиткого

Вступ до Лем Dance

мож ся било навчити 13 вересня в самім центрі міста – на горлицьким Ринку. Хто не хотів танцювати, міг спрібувати своїх сил в малюнку. На плиті Ринку в тім самім часі одбилися плястични варштати — граффіті на тему “Строї народів світу”. И хоц кус нам по плечах дощом крапало, то охочих било гідні, а ищи веце тих, што підзерали. Ціліст завершили танцювальний показ ансамблю “Лемківський перстеник” з Гладишова и ансамблю “Explosion” з Ропи. Охочих запрашає в наступнім році.

Спітканя ...

URODZAJNIK

Хибаль найбільшим заінтересуваньом тішилося **спітканя, дедикуване Міркови Нагачови**, котрий в тім році скінчив би 30-тку. Люде не містилися в залі Антоничівки, а спомніям и теплим словам, видавало би ся, не буде кінця. Для

Щиро запрашає,

приходте, дери Антоничівки
сут широко отворени для вас!

Зазерайте на нашу інтернетову сторінку,
там найдете інформації про наступни події
на Антоничівці та фото-реляції з минулих:
www.lemkounion.republika.pl

невтаємничених - Мірко Нагач походив з Гладишова, студіював культурознавство в Варшаві, єст автором кількох книжок «Вісем штирі» (2003), «Бомбель» (2004), «Боцан и Льоля» (2005), «Незвичайни пригоди Роберта Робура» (2009). Перша з них вишла в видавництві «Чарне», и як скоментував тото Аджей Стасюк - задивила його, досвідченого юж и о покоління старшого писменника, своїом дозрілостьом як на барз молодий вік автора. Крім згаданого Анджея Стасюка, в спітканю взяли участ знани в Польщі літератори Станіслав Лубеньські, Казімеж Маліновські, Міхал Суфін, Якуб Жульчик, а тіж близки и знайоми Мірка Нагача. Била то барз тепла стріча, в невимушеній и свободній атмосфері, не лем о літературі, але передо вшитким о людині, котра цілий час перебиват в пошуку, котра описує лем тоту дійсність, котрой єст безпосереднім учасником – длятого існує на раз в кількох вимірах, кількох світах, людині, котра стає перед

... дедикуване Міркови

контрастами: маленьке селечко – велике місто, а може на роздорожах? Мірко прикликував в своїх творах образи з Лемківщини, отверті бесідував, же він лемко.

Наталія Гладик

Юлія Ревак з Лігниць - I віце-Місс; Дарія Цюрик з Гладішова;
Юстина Ротко з Панкни - Місс публіки і Місс Лемковини; Оксана
Ковальчик з Пшемкова - II віце-Місс; NN; Анна Дмитренко з Харкова.

Місс Лемковини 2012 Емілія Піж
в короні - Місс Лемковини 2014 Юстина Ротко

Запрошає на остаткову забаву до Лігниць!

8 листопада в Лігниць організуєме остаткову забаву під назвом „ЛЕМКУ, подай руку КОЗАКОВИ!“. До танця заграють „Дикі Бджоли“ - ансамбль з нашої школи та гості з півночі „THE UKRAINIAN FOLK“. Ансамбль, думаме, тіж важний для нашого лемківського музичного світа, бо в його репертуарі знаходиться барз дуже лемківських шлягерів, навіт кус гнеска забитих на наших західних забавах. Не можеме не зауважити, што граючи концерти на півночі Польщі забавляють тіж наших лемків-виселенців і наступні їх покоління зо східньої Лемківщини та близкого нам Надсяня. Барз за того дякуєме! Ансамбль грає музику фольк-рокову, хоч не чужи є йому тіж напр. вальчики. Так што притігат люди в ріжним віці.

Свою діяльність почав в 1990 р. во Львові, а від 1991 р. діє на Вармії і Мазурах. Видав три диски: „Не забувай“ (2001 р.), „15 літ минуло“ (2005 р.) та „Мрії“ (2010 р.). THE UKRAINIAN FOLK виступляв з поводжиньом тіж за кордоном: в Франції, Австрії, Чехії, Німеччині, Росії і натуральні в Україні. А в Польщі грають не лем для нашої меншини, бо можна їх било видіти і почути на благодійним концерті „Stop powodziom“ на Замковім пляци в Варшаві в 2010 р. чи на „Przystanku Woodstock“ в 2011 р. В 2011-2012 брали активну участь в WOŚP Юрка Овсяка в студію TVP2. Не так давно підтримали події на Майдані, виступаючи в телевізії TVN. Так што тепер лем до Лігниць мусят приїхати!

Ансамбль творят: Рената Кузьмяк — спів, Мирон Мацьопа — спів, гітара басова, Орест Ортиньський — інструменти клявішови, Мірек Барановський — гітара, Веслав Дудек — перкусія, Патрик Накельські — скрипка, Куба Маршалек — трубка. Як хочете їх скоро почути, приїждайте 8 листопада до Лігниць! Файні грають!

Інформації про ансамбль можете найти на сторінці www.theukrainianfolk.pl

Гуртки ОЛ в Лігниць і Любіні

Лемку!

Подай руку Козакові!

Запрошаєме
не лем Лігницю,
на забаву остаткову

The Ukrainian Folk

Дикі Бджоли

8 листопада 2014
Sala Balowa
Legnica Ul. Kawaleryjska

Партнери:
Фундація "Живі Долі"

Наше Слово

KWARTALNIK

Ватра

гурт Rock-H

Організатор

ZJEDNOCZENIE LEMKOW

ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕМКІВ

Adam Wiewiórka 609 651 536

Ksenia Dowhań 663 772 888

Małgorzata Cichoń 694 467 196

Свято культури у Мокрому

У теплі серпневі дні, коли доспівало збіжжя на полях, а шум Ослави, немов своїм благодійним звуком, прохолоджував жарке літнє повітря у малому селі на Підкарпатті відбулося чергове - XXIII Свято Культури над Ославою. Уже вкотре до Мокрого мали з'їхатися на місцевий фестиваль народної культури українці аж з-за Океану, але також любителі Мокрянського свята з ближчих і дальших околиць. Це для усіх тих шанувальників рідного слова, пісні, бескидського і карпатського фольклору відбувається щорічний парад народних колективів та фольк-гуртів з України, Словаччини та Польщі.

Цього року публіка також не підвела. Численно і з усмішками на обличчях вони приїхали до Мокрого, щоб подивитися запрошені на той раз ансамблі. Чудова атмосфера, прекрасна погода, бурхливі розмови людей, які іноді раз у рік мають нагоду зустрітися зі своїми друзями з другого куточка Польщі і ще далі. Ідилія. Все ж таки чогось бракувало... Або відчувалося враження, що робимо щось дуже важливе для розвитку нашої культури всупереч комусь чи чомусь. Якийсь неспокій попри піднесений настрій... Раптом дійшло до мене! Це ж зараз в Україні відбувається таке, а ми тут розважаємося на концертах...

Молодіжний показовий ансамбль танцю „Веселка”

XXIII Свято Культури над Ославою розпочали ми 9 серпня 2014 року хвилиною мовчання за усіх, які загинули за останні місяці в обороні української держави і пошанування людської гідності. А протягом усього свята люди словом чи думками згадували події в Україні. Принаймні таким чином ми могли віддати честь нашим побратимам - жертвам жорстокого насилля і терору. Зрештою, усі, кому небайдужа доля України, могли приєднатися до акції допомоги українцям, підтримуючи ідею кількох дівчат з Тернополя.

Концерти пройшли успішно. На сцені виступи-

ли ансамблі: “Лем Ми” з Команчі, який нещодавно розпочав свою художню діяльність, “Співанка” з Мокрого, яка дебютувала на цьогорічному святі, “Ослав’яни” - як господарі свята, а також польські колективи, які неоднократно похвалилися, що також вміють співати лемківських і бойківських пісень. Молодці! Виступили: “Полянсьце”, “Бещадські Дом”, “Мишкаль тріо”, “Буков’яне”. Зі Словаччини ми мали нагоду подивитися енергійні танці у виконанні ансамблю “Ягодна”, а у неділю ввечері почули гарні фольк-опрацювання лемківських пісень з репертуару групи “Серенча”. З України приїхали до Мокрого молодіжні ансамблі “Едельвейс” та “Веселка”, разом із представниками освіти та культури міста Ужгорода, гурт “На драбині” та частина Зразкового дитячого ансамблю гармоністів з м. Жашків (за 150 км від Києва), який своєю майстерністю та любов’ю до української музики просто захопив публіку. Наш фестиваль відвідали представники воєводського уряду та місцевих органів самоврядування разом з делегацією міста — партнера з України.

Усе пройшло успішно, всі справилися, все було як треба, але цього року все ж таки винятково, бо з Україною за кулісами...

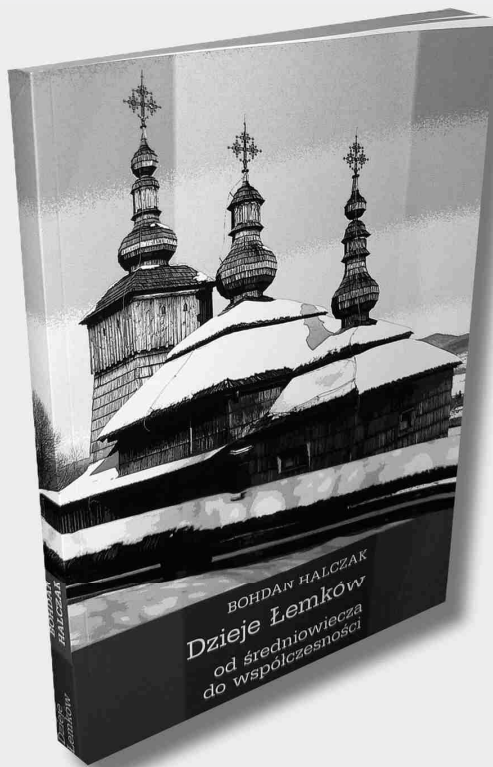
Ярослав Машлюх

У шкільні пороги

1 вересня почався новий навчальний рік у Комплексі загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання № 4 ім. Б.І.Антонича у Лігниці. У школі в 2014/2015 р. навчається 99 учнів: 47 в гімназії та 52 в ліцеї. При школі діє також пункт навчання української мови та греко-католицької релігії для початкових класів. Радую, що батьки сприймають школу як безпечну і, звичайно, свою. Тому більшість з них хоче посилати до неї своїх дітей. Цього року це особливо помітно в I класі гімназії, адже практично всі наші молоді лігничани почали навчання в рідній школі. А в ній, крім літературної мови, можна навчитися зберігати свою регіональну мову та традицію. Для лемківського світа в Польщі і *не лем* це дуже важливо і *барз важне*. Вітаємо батьків, які посилають до нашої школи своїх дітей. Це живий доказ того, що хочемо далі передавати рідну мову, традицію та віру наступному поколінню.

Дякуємо, що Лемківщина живе в українській школі в Лігниці.

Об’єднання лемків — Західні землі

B. Halczak, *Dzieje Łemków od średniowiecza do współczesności*, wyd. Tyrsa, Warszawa 2014, 323 str.

Автор описує історію лемків од середньовіччя, коли появилися перші інформації про предків сучасних лемків, до наших часів - перших місяці 2014 р. Є то перше в Польщі синтетичне опрацювання історії лемків. Монографія має інтердисциплінарний характер, міститься на пограниччю історії, політології і етнології, што позволяє на барвніше і повніше одтворіння минулого.

«Historia Łemków to ciągła walka o przetrwanie w trudnych górskich warunkach. Ludność łemkowska pozostawała pod panowaniem różnych państw: Rzeczypospolitej szlacheckiej, Węgier, monarchii Habsburgów, Drugiej Rzeczypospolitej, Czechosłowacji, PRL, Republiki Słowackiej. Żadna władza nie wykazywała większego zainteresowania tą ludnością. Przez stulecia Łemkowie nauczyli się, że liczyć mogą wyłącznie na własne siły (...). Łemkowie znakomicie opanowali sztukę przetrwania na swej ziemi (...)» (z Zakończenia)

Презераме стари фотографії і документи

Грибів, торг, 1923 р., фот. J.Masley

Джерело: А. Karczmarszewski, *Świat Łemków*, Rzeszów 2014

Головний Уповноважений
(Główny Pełnomocnik)
Уряду Української РСР
(Rządu Ukraińskiej SSR)
(Польського Комітету Національ-
ного Визволення)
(Polskiego Komitetu Wyzwolenia
Narodowego)

Евакуаційний лист

Karta ewakuacyjna

1. Місто 194 5 р.

Дано громадянину Брузер Асафам Івановичу (1916)
Wydano obywatelowi Асфаме-Івановичу Брузеру р.м.у. Краківської
жителю села (міста) м. Брузер-Івановича, Торимського р.м.у. Краківської
mieszkańcowi wsi (miasta)

області (воєводства) в тому, що він за дозволом Головного Уповноваженого Уряду Української
obwodu (województwa), jako dowód, że za pozwoleniem Głównego Pełnomocnika Rządu Ukraińskiej SSR

РСР (Польського Комітету Національного Визволення) по евакуації на території Польщі (Укра-
(Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego) dla ewakuacji na terytorium Polski (Ukraińskiej SSR)

їнської РСР) евакуюється в Торимський район (воєсть) Торимський
ewakuuje się do rejonu (gminy)

області УРСР (воєводства Польщі).
obwodu USSR (województwa Polski).

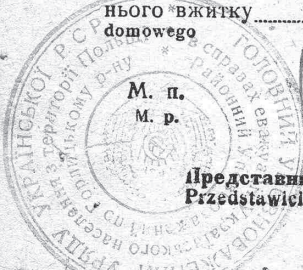
З ним разом евакуюються такі члени його сім'ї:
Wraz z nim ewakuuje się następujących członków jego rodziny:

ПРИЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ NAZWISKO, IMIĘ, IMIĘ OJCA	Відношення до голови сім'ї Stosunek do głowy rodziny	Місяць і рік народження Miesiąc i rok urodzenia	Примітка Uwaga
<u>Брузер Марія Іванівна</u>	<u>жінка</u>	<u>1914</u>	☒
<u>Асфам Іванович</u>	<u>син</u>	<u>1911</u>	☒
<u>Олена Іванівна</u>	<u>дочка</u>	<u>1943</u>	☒
<u>Іван Іванович</u>	<u>батько</u>	<u>1892</u>	☒
<u>Торимський Іванович</u>	<u>свекор</u>	<u>1933</u>	☒

Громадянин Брузер Асафам Іванович
Obywatel

з собою перевозить коней 1, великої рогатої 1, свиней 1, овець 1
przewozi z sobą koni 1, rogacizny 1, świń 1, owiec 1
кіз 1, інвентаря: плугів 1, сіялок 1, збиральних машин 1
kóz 1, inwentarza: pługów 1, siewników 1, żniwiarek 1
продовольчих продуктів 1 цнтн.: з них зерна і зернопродуктів 1 цнтн., речей домаш-
produktów żywnościowych 1 ctn.: w tym ziarna i produktów zbożowych 1 ctn., przedmiotów użytku
нього вжитку 1 цнтн.
domowego 1 ctn.

Районний Уповноважений по евакуації
Rejonowy Pełnomocnik dla ewakuacji

Представник сторони
Przedstawiciel strony

району Торимський (підпис) Брузер
rejonu (podpis)
району Торимський (підпис) Брузер
rejonu (podpis)

Документ з архіву ОЛ

70 років тому почалися депортації українців з Польщі в рамках «Угоди між Урядом Української Радянської Соціалістичної Республіки і Польським Комітетом Національного визволення про евакуацію українського населення з території Польщі і польських громадян з території УРСР»

Отець митрат Стефан Дзюбина - людина Бога і свого народу! (1913-2004)

1988 р., Гладийшів, 50 років священства

Вшитки знаме, ким бив о. митрат Стефан Дзюбина. Але чи вшитки знаме, яком людином бив наш отец? Хочу кус приблизити тоту так важну для нас особу.

1. Барз міцно любив другу людину.

Виповняв тим заповід Божу, не зважаючи на того, ким була друга людина. Чи українцєм, чи поляком. В кожній людині глядав добра і однаходив того добро. Вмів прощати і забивати зло. Коли отця глядали в Новівси, то власні поляк переховував його на поді, бо в наших хижах військо польське справджало барз докладні. Сам отец чув, як тот поляк Юзек Слабий переконував військо, што його не є. А плебанію отця військо товди назвало “gniazdem szerszeni, a największym szerszeniem był ten Dziubina”. Маючи перед очима як Ісус прощав на хресті, знав прощати сторожам-катам в концтаборі в Явожні. Хоц пробували його зробити антиполяком. Там, де перебував, складав свідоцтво любови до другой людини.

2. Бив правдивим приятельом.

Людина ідучи през житя, доберат собі люди, яких уважат з часом за приятелів. Лем події в житю часто вказуют нам, хто так на правду є правдивим приятельом. А отец Дзюбина не раз здавав тот екзамін, не зважаючи на загрозу. Коли доктора Івана Смолінського напівживого, по катуваню през військо польське привезено з Криниць до шпиталю в Новим Санчи, то отец мимо загрози арештування хотів одвідати побитого. Вшитки боялися, а Він ні. Але не дозволено йому в останній час як священникови і приятельови попрощатися зо скатуваним Дзюнеком, бо так звали доктора Івана Смолінського наши лемки. В серці отця того несповнене бажаня жило през ціле житя. Але певни мрії-бажаня, однак, сповнялися в житю на-

шого отця. Коли в Новівси отец став приятельом молодого хлопця-дяка Петра Гойняка, обіцяв, што коли він буде женитися, то даст йому шлюб. Пришла нещасна акція „Вісла”. Розогнано новівсян, а отця арештовано в Явожні. Новівсян в більшости оселили в Патоці і на кольонії Заменіце, недалеко Хойнова. Люде, хоц вірили, што вернут в рідни гори, почали організувати собі житя. Били перши вінчаня, хрестини і похорони. Вшитки тоти події одбивалися в понімецких костелах в римо-католицким обряді, бо наш греко-католицкий бив заборонений.

Петро Гойняк пам’ятав, што обіцяв йому отец Дзюбина, і написав до нього лист зо звіданьом, чи даст йому шлюб. Отец, не зважаючи, што наша церква була заборонена, згодився. Приїхав до пана Петра і в Хойнові в 1949 р. в понеділок (бо лем на тот ден дав згоду римо-католицкий священник, штоб нихто за барз не видів) в понімецким костелі вінчав його з Марійом Гриценяк. Бив то перший греко-католицкий шлюб на Заході. На другий день отец іщи вінчав сестру пана Петра — Олю Гойняк, котра виходила замуж за Йосипа Вархолика, родом з Угруна. Вінчаня тоти били свідоцтвом для виселенців, што сут люде, яки мают в собі одвагу спротивитися владі і вказати, што не дадутся знищити. Отец нищив в нас страх. Вказував тіж, што дане слово приятельови є важне навіт в тяжкій долі, длятого до гнеска отец-приятель живе в пам’яті пана Петра і на спомин будит усміх і взрушени сизи.

3. Бив нормальном людином.

Де була і зліст, і усміх на житя. Жени мали му за зле, што за барз боронит мужів, а мужи - што критикує за пиянство та куріня. Барз любив спорт і здорове їдло. Николи не зів свіжого, горячого хліба. Мусив вистити, або найліпше як бив черствий.

4. Бив русином-лемком-українцєм.

Єднав тоти слова на ґрунті історії. Достерігаючи, што мали право існувати в певних етапах історії нашого українського народу. Але слова „русин”, „лемко” били і є використувани проти українського народу. Николи не забив, што є лемком, який творит українську меншину в Польщи. Розумів зло москвофільства і русофільства, котре нищило на початку Галичину, а потім Лемківщину. Видів того на підставі житя в своїй родині в Гладийшові в поставі свого вітця. Але найбарже боліло його того, што русофільство і москвофільство цілий час живе. Вказував того на проповідях в Ждини

коло Ватри в часі літургії. В них була велька любов до Ватри, Лемківщини, але і міцна свідомість потреби українського патріотизму. Отец часто оглядав Ватряни концерти і толди в його очах бив спокій, што є дома. Бо дійсно бив дома на Лемківщині в своїй парохії в Ждини і 3 км од Гладишова, де ся вродив. Отец не раз підкресляв, што його Батківщина - то Україна, держава - то Польща, а рідний край - то Лемківщина.

5. Бив винятковим священником — патріотом.

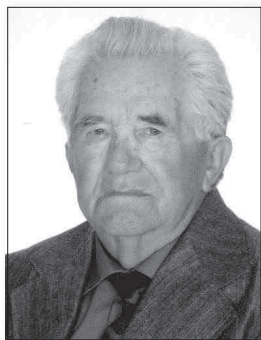
Послуга священнича помагала йому видіти Лемківщину, як і Україну, де віра през віки є пов'язана з любов'ю до землі предків та традиції. Не раз в проповідях підкресляв, што Покрова Матері Божой охороняла в біді козаків. Тота віра позволяла отцю-митратови зрозуміти терпіня України, але і прийняти своє тяжке життя. Польонізація Лемківщини в часі дозрівання, трудни часи війни, переслідування по 1945 р., ув'язніня в Явожні, а потім довга самотніст в боротьбі про можливість відправи в своїм обряді і переслідування безпеки, вшитко того не зломило його віри в Бога. Не зломило, а зміцнило, длятого гнеска смотримо на отця-митрата як на доровказ, штоб знати, як жити, щоб себе не затратити.

Отче Степане! Вічная Вам пам'ят на віки!

Адам Вєв'юрка

(На підставі спогадів новівсян м. ін. з родин: Гойняків, Шаршонів, Вєв'юрків, Єдинаків, Стримецких та книжки С. Дзюбни «І стверди діло рук наших»).

Упокоїлися в Бозі

Семан Мадзелян
(1922-2014)

Два роки тому в одповіді на запрошіння на ХХХ Лемківску ватру до Ждини Семан Мадзелян написав: «Напевно прийду, дороги приятелі, але лем душою.

През поломін родинной Ватри, котру плянує моя родина – буду видів тисячи люди святочно убраних...». Чи виділи-сте в тім році нашу Ватру, пане Семане, лем юж през поломін Ватри небесной? Віримо, же так. Не могло бити інакше, пане старосто першой Лемківской ватри в Чарній! То таке символічне, же Господ покликав Вас в передден тогорічної Ватри в Ждини – 17 липня.

Семанови Мадзеляну на прощаня

Стрику Семане

*Ти як тін «Христа, з дерева Волтером стягнени»
як всі ми, вигнани з нашої землі...*

*Не пам'ятай картки з 1945 року,
АК-овцями сокиром прибитой
до твоїх двери в Білцарьові -
«вон на Україне – українські хаме»*

*Ти юж гуньком лемківском прикритий,
як по горах наших ріки розлити.*

*Попелом Ватряним обсипали Твій камін на могилі.
Смотрю на Твою велич очами віків
і кричу: стань – стань перед Господом!*

Повідж Господу

*На крилах нашого народу розлита кров!
перез ганебну, православну московску дичину
повідж Йому, най здохне*

*московска фашистовска згнилина!
най верне мир і щаслива буде наша Україна!*

Стрику Семане

*Най Тобі чужа земля лебединим пухом буде стелена
сяд собі при небесній Ватрі
позерай там на нас*

*даколи разом сядеме при небесній Ватрі
до позарани*

*Стрику Семане
до позарани*

Вічная Тобі пам'ят!

Олександр Маслей

Семан Мадзелян, уродженец Білцареви, одишов од нас на 93 році нелегкого життя, сповненого попри долю вигнання великом віром і любов'ю до рідної землі. Семан Мадзелян - письменник, поет, автор збірки оповідань «Смак долі», суспільний діяч. Своїм майстерним, часом і гострим, але правдивим словом регулярні збогачав шпальти «Нашого слова» і «Ватри». В 2012 р. з нагоди свого 90-того ювілею нагороджений відзнаком «Вірний предкам» през ОЛ. Старостував тіж на Ватрах в Америці і Канаді.

Бракуватиме нам Вашого мудрого щирого слова. Спочивайте в Бозі.

Вічная пам'ят!

Редакція «Ватри»

Петро Чухта

(10.XII.1934 - 06.X.2014)

В перших днях жовтня, коли осін позолитила Карпати, Лемківщина пращалася зо своїм вірним сином, Ватряним Старостом, ждинянином

Петром Чухтом. В липци того рока одишов од нас перший староста Лемківських ватр на рідних землях Семан Мадзелян, а вжовтни - староста сімнадцятьох Ватр Народився Петро Чухта 10 грудня 1934 р. в Ждині на Лемківщині. В 1947 році охопила його акція „Вісла”. До рідного села повернув

з вигнання по 10 роках. Ту в горах як молодий газда розпочинат господарювати на кільканадцятьох гектарах. Будує нову хижку і господарськи будинки, закладат годівлю молочних корів, а його господарство стаєся взоровим для інших. З часом його газдівка повекашася до кількадесят гектарів. Незадовго ждиняне розпочинають старання о зворот лісів. П. Чухта належит до тих перших, што допоминаються о своє. Його як активного громадского діяча ждиняне вибирають солтисом. Функцію тоту сповнят аж до 1999 року, належит тіж до вшитких сільських організацій, што діють в Ждині і Гміні.

Коли в сімдесятих роках творено в горлицьким повіті гуртки УСКТ, ждинський гурток очолює П. Чухта і стаєся делегатом на повітову конференцію УСКТ в Горлицях. Його вибирають членом Повітового правління УСКТ. В 1989 на базі УСКТ твориться Об'єднання лемків. П. Чухта є єдним з головних організаторів і вибрано його членом Засновного правління. Бив заступником голови ГУ ОЛ (1991-2001) та членом Президії ГУ. Опікувався ватряним польом і його забудовом. Створив приватний Лемківський музей народного побуту в Ждині.

Нагороджений Срібним Хрестом Заслуги (1983), Золотим Хрестом Заслуги (2002). На Ювілейній XXV Лемківській ватрі з рук Президента України Віктора Ющенка отримав Орден князя Ярослава Мудрого III ст. (2007). В 2010 р. ОЛ призначало Петрови Чухті нагороду «Вірний предкам».

Єднамєся в болю з родином і близкими св. п. Петра Чухти.

Головна управа ОЛ

Редакція **Ватри**

Петре
Такий гардий час
гори наши заквитли барвисто
а Ти єс сой одишов

Петре
коли надійде по Ватрі
вечер повний тишини
при твоїй могилі
прилякну
остатній віри викричу
штоби живи почувли
што єм заплакав
і барз за Тобом затужив

Петре
Глядав Тебе буду
на Ягнячїм
Під Поповим Верхом
і на Ватрі
Твої сьліди найду
там сьвічку поставлю
і землю зрошу сизом

Петре!
в нашій пам'яті
Будеш жив вічно
лет гин з журавлями
де сьвітла простори
так Ватром в Ждини єс таздував
же і Господ хоче там Твоей Ватри
ід друже мій спокійно
повідж Господу
яке в Україні горе
най приверне москальови
зір, чутя і мову
най навчит го іци раз називати річи і понятя
і одділяти сьвітло од темряви
штоби смерт страшна
не била сьмішна і проста
і не приходила юж николи з москви

Петре
ід, ід гин на небесну Ватру
Спий спокійним сном
в лебединім пуху
своей Ждиньской землі
і визерай там нас
і смотр одтамаль на нас
придеме до Тебе
не гнес
але позарани

До позарани
Петре
До позарани
Вічная Тобі пам'ят!

Олександр Маслей

З і спогадів улючанина

Степана Чебеняка - частина друга

(продовження з «Ватри» № 2 (85) за 2014 р.)

(...) І так настала німецька окупація. Верхівка сілради розбіглася хто куди. Бахорський утік до Львова і там десь у своїй родині пережив війну. Після війни разом з іншими поляками переїхав у Вроцлав, де дожив свого віку. Госкель був спійманий у своїй рідній хаті німцями і перевезений до Березова, де його розстріляли. Мніх не скривався. Вважав, що він тепер серед своїх. Однак польська «гранатова поліція» з Дидні, яка тепер служила німцям, забрала його і всіх інших, які були в радянській владі. Між іншими забрали також Василя Дзюбу. Всі вони були вивезені у концтабір в Освенцімі (Аушвіц). Невдовзі їхнім сім'ям були передані лише їхні прахи, а це значило, що там загинули. Так то після одного лиха прийшло інше. Німці забрали всіляке майно з колгоспів. Народ залишився майже без хліба. В селі настав голод. Тоді померло багато улючан. Десь на зламі 1941 і 1942 років у село прийшла поліція з Дидні і всіх селян жидівського походження зібрала в одне місце і далі погнала їх через Борівницю до Перемишля. Тут пише пан Степан, що пам'ятає, як його мама сусідам-жидам виносила і дарувала хліб. Тепер тартак і млин був орендований німецькою владою. Ця влада заборонила молоти зерно і різати дерево. Тоді почалися лапанки молодих людей на вивіз до Німеччини на примусові роботи. І так воно було аж до 1944 р., коли то вдруге побачив я червоноармійців, які йшли «на Берлін».

Тут знов нагадаю слова мого тата. Ось ці червоноармійці, в більшості азіати, в Улючі питали ламаною російською мовою: «Чи далеко Берлін?» Наші люди дивились на них, як на зовсім неосвічених. Вони хіба і такими були.

Далі пан Степан пише: за Сяном німці гнали людей рити окопи. А тут десь біля 150 метрів від нашої хати затрималася радянська «катюша» і почала обстрілювати ці окопи. Під час одного такого вистрілу я впав на землю. Німці втекли з окопів. У ті ж окопи увійшли солдати радянської піхоти, а совітські «катюші» стріляли даліше без зупинки. Тільки тепер стріляли, може і не знаючи, по своїх. Бачив я, як опісля обіду на фірманках везли поранених солдат у напрямку Перемишля. Коли перейшов фронт, то декілька днів, тижнів, а може й місяців був у селі спокій. Так тепер в селі почала організовуватися влада ПНР – Польської народної

республіки. Тоді солтисом став двоюрідний брат моєї мами Микола Полянський, якого невдовзі застрілили у його власній хаті. Другим солтисом Улюча у ті часи став українець Шляхтич. Він був рідним братом мого діда Михайла. Його, коли повертався з наради в Дидні, спіймали й повісили біля рідної хати війни УПА. Як говорив мені мій тато, що вони мали подібно докази на те, що той був зрадником. Над тілом була картка «За зраду України». І так знов у селі настав хаос...

В Улючі надалі діяла школа. Її директором був Йосип Єнкала. Пригадую собі також вчителя. Був ним Марко Петрушак. Під час німецької окупації німці хотіли взяти його до СС «Галичина», але він не хотів. Пам'ятаю, як одного разу, під час перерви між уроками, прийшла по нього до школи «гранатова поліція» з одним німцем. Марко Петрушак був тоді на балконі, побачивши їх, здогадався, що вони ідуть, мабуть, по нього. Він, не думаючи довго, скочив з балкона і ровом, що був поблизу, втік. Німець і поліцаї увійшли до школи і питають директора, де є вчитель Марко Петрушак? Той сказав їм, що не знає, бо його ще не було на уроках. Потім, коли в селі діяла УПА, також хотіли взяти його до партизанки. Він не пішов. Скривався перед ними. Той же Марко був знайомим мого батька (пише Степан Чебеняк). Він, як і мій батько, не довіряли нікому. Мабуть, тому пережили війну. Після війни, після акції «Вісла», опинився на північних землях Польщі в Щецинському воєводстві. Пізніше я довідався, що він був навіть старостою в якомусь повіті. Він помер у 1961 році.

На зламі 1944 і 1945 рр. Улюч черговий раз пережив лихоліття, а влітку 1945 року з-за Сяну прийшла польська банда і спалила цілий присілок Улюча – Крайники. Люди, які не змогли втекти, були мордовані, розстрілювані, а були й випадки, що спалені живцем разом з їх хатами і майном. Ці ж Крайники розташовані були найближче ріки Сян. Тут треба пригадати, що у 1940 р. совіти виселили всіх жителів присілка десь аж за Львів, Ходорів... Було це зроблено тому, що тоді був там, на Сяні, кордон між німцями і Радянським союзом.

Далі пан Чебеняк повертається думками до села Борівниця, сусіднього з Улючем. Борівниця, яку колись звали Гутую, була бідним селом. Земля там погана, і мешканці села мали лише по пару моргів біля хати. Люди в основному жили з ремесла. Борівничани були кравцями, шевцями, склярами. Ці послуги несли на довколишні села і це давало їм можливість прожити. І хоч це

було польське село, то майже всі володіли і польською, і українською мовами. У селі до війни, а і під час війни поляки вінчалися з українками з сусідніх сіл і всі жили мирно, по-Божому. Так було до часу, коли приїхав до Борівниці десь з Волині комендант, якого звали «Сліпий». «Сліпим» звали його, тобто коменданта Котвіцького, мабуть, тому, що він десь там на Волині втратив око. І відтоді в Улючі і в довколишніх селах настало справжнє пекло. Він організував у Борівниці боївку псевдосамооборони, до якої покликав усіх від малої дитини до дідів. Сам одружився з україною. Власне він зі згаданими людьми організував напади на українські довколишні села. Озброєних «псевдосамооборонців» садив на фірманки і їхав з ними в українські села і грабував наших селян. Тих, які чинили опір, ті ж борівничани принижували й били, а бувало, що і вбивали. Як далі пише пан Степан, одному з села Поруби ці ж люди Котвіцького відрубали голову, бо виконували все те, що наказував їм робити комендант. Пам'ятаю, як одного разу, коли поверталися вже у Борівницю люди коменданта, вони заїхали до нас, як до знайомих, бо вони або їх батьки привозили до нас, до млина зерно молоти. Мої батьки пригостили їх, бо все ж таки небагато бракувало, щоб і в нашій хаті дійшло до трагедії. В той же час був у нас сусідський парубок - Роман, що то колись пас худобу з одним з членів боївки Котвіцького. Той же Роман, насміхаючись, промовив до того, з яким в минулому пас худобу: «Та що ти нині така важлива персона, а ще не так давно був пастухом, як і я бігав за коровами!» Коли Роман ішов до свого дому, тоді той з боївки, про котрого нагадав Роман, задумав піти за ним і вбити того ж Романа, але мій батько сказав йому, щоб того не робив. Той боївкар послухав мого тата. Тато ще підійшов до іншого з тої ж групи, який також в мирний час не один раз був клієнтом мого батька в млині, щоб такого не робили.

У той час на нашій території ще не було організованих сотень УПА. Діяла, днак, у нас організація самооборони. Пам'ятаю, як перед ніччю виставлялися варти, завданням яких було пильнувати села і остерігати перед тим, як наближалася якась банда. Дорослі люди з самооборони говорили між собою про те, що діялося в околиці. Вони, тобто люди з Улюча, Грушівки, Поруб, Яблониці, Жагутина, Липи і Брижави задумали вислати заклик до мешканців Борівниці, щоб ті закінчили збройні і грабункові наступи на довколишні, тобто наші села. Таких закликів-остережень було вручено їм три. Зі сторони борівничан не було на них жодної реакції, бо комендант «Сліпий» сказав

своїм не реагувати на жодні заклики. Тоді наші люди з нагаданих сіл вирішили, що ліквідують це вороже село Борівницю. У березні 1945 р. наші люди ніччю оточили село і почали підпалювати одну за одною хати. Борівницька псевдосамооборона зі зброєю стала до бою. Горіли хати. Горіли стайні і стодоли. Горіло збіжжя і худоба. Селом нісся страшний сморід. Борівничани зі зброєю увійшли у мурований костел і з нього почали стріляти у нападників, тобто наших селян. Селяни з названих вище сіл розташувалися на цвинтарі, що біля костьола. Командуючий наступом запитав присутніх, чи є між ними доброволець, який погодиться піти з гранатою і кине її під міст, що біля костьола. Виконати завдання зголосився син Ваня Демчака, що разом з батьком був на тій акції. Вони були родом з Поруб. Він поповз вгору річки, а його палець весь час був на спуску карабіна. Один з поляків, що були під мостом, побачив хлопця і стрілив в нього так, що куля потрапила у саме чоло. Вбитий перед смертю не встиг пальцем рушити. Тоді ті з-під мосту прийшли до мертвого і один з них ще раз стрілив в його живіт. Коли батько юнака довідався, що його син вбитий, взяв карабін і побіг поміж борівницькі хати і почав наосліп стріляти. Побачивши те, товариші побігли за ним і відібрали у нього зброю. З того, що мені відомо, то у тій акції з цивільного населення ніхто не загинув. Загинули ті, в яких була зброя. Також з боку УПА загинуло кількох хлопців. Між іншими загинув тоді син Морайки - солтиса з Улюча. Десь біля вечора прийшла з Борівниці велика кількість людей (переважно жінки і діти). Улючани дали їм допомогу і нічліг, а з ранком всі вони пішли до Вітрилова, села, що за Сяном. Друга група зі спаленого села Борівниця пішла в напрямку Перемишля. Як мені відомо, після операції «Вісла» всі вони поселилися в багатому селі Поздяч, що біля Медики, в хатах українців, яких було насильно викинуто з рідних земель.

По кількох десятках років пан Степан заїхав до Поздяча. Там жив його тесть, який відкупив від одного з борівничан муровану хату і повернувся на батьківські землі. Тоді мав він нагоду поговорити з тими людьми про гірке минуле. Люди родом з Борівниці добре знали батька пана Степана, бо в мирні часи привозили зерно молоти в його млині. Ті ж борівничани запитали в Степана: «Чи ми не могли жити мирно після війни так, як жили перед війною?» Пан Степан сказав їм: «Так. Могли ми жити мирно і думаю, що так ми б і жили, коли б ви тоді не слухали того свого коменданта «Сліпого»!»

Василь Шляхтич

Лемківська хроніка

липень

05.07. **Замсніце.** Греко-католицька парафія Різдва І.Хрестителя при співпраці з Об'єднанням лемків и „Кичером” організувала Х Лемківський кермеш.
16-18.07. **Новиця.** Молодіжне братство «Сарепта» обходило ХХХ Ювілей свого існування.
17.07. **Чмєль.** На 93 році життя одишов до вічності білцарев'ян Семан Мадзелян - суспільний діяч, писменник, поет, перший Староста Лемківської ватри на Рідних Землях.
18-20.07. **Ждиня.** Об'єднання лемків організувало ХХХІІ Свято лемківської культури «Лемківську ватру» під патронатом міністерств культури Польщі и України.
19.07. **Ждиня.** В ватрянній хижи засідала Президія Світової федерації українських-лемківських об'єднань з головом Софійом Федином.
25-26.07. **Луги.** Товариство «Лемко-Тавер» організувало ХХІV Лемківську ватру.
26-27.07. **Зиндранова.** Музей лемківської культури організував Свято лемківської культури «Од Русаль до Яна» під патронатом Маршалка Підкарпатського воєводства.

серпень

01-02.08. **Михалів.** Товариство «Стоваришиня Лемків» організувало ХХХІV Лемківську ватру на Чужині.
02-04.08. **Торонто.** Об'єднання лемків Канади організувало ХХІХ Лемківську ватру. Оген розпалив Староста Ватри Андрій Олесневич.
08.08. Лігниця. Горлицький Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” в Галерії Ring організував виставу поплєнєрових праць «ХІV Лемківського Єрусалима».
09.08. **Регетів.** Музей Двори Карваціянів и Гладішів організували артистичну акцію «Повернення» авторства Катажини Міхалік, присвячену пам'яті люди, вигнаних зо своєю рідною лемківської землі.
09-10.08. **Мокре.** Місцевий гурток Об'єднання українців організував ХХІІІ «Свято культури над Ославою». В програмі виступили ансамблі з Польщі, Словаччини и України.
13.08. **Переможне** (Луганщина). Сепаратисти зруйнували лемківський осередок - село Переможне, в котрим лемки Східної України організували Лемківську ватру.

21.08. **Краків.** Малопольська туристична організація запросила до участі в ярмарку в Кракові та показаня історії и праці русинів. Присутни були: кривульчанка, різьбяр и мазяр.
22.08. **Львів.** В етнографічному музею одбився вернісаж вистави лемківського різьбяра Андрия Сухорского з нагоди його 85-літя.
23.08. **Жерниця,** повіт Ліско. В опорожнілим з корінних мешканців селі, при церкви, одновленій през власника землі, старанням и на кошт Лемківської освітньої фундації ім. Івана Криницького поставлено хрест 1025-літ я Хрещення Руси-України.
24.08. **Лося.** В відділі Регіонального музею Двори Карваціянів и Гладішів – лемківській мазярській загороді в Лоси проходило свято лосянських мазярів, в програмі якого вказано минуле и сучасність села.
24.08. **Тернопіль.** Заміст скасуваного в зв'язку з політичним ситуаціом лемківського фестивалю в Монастирську одбився лем еден захід: встановлено пам'ятник для вшанування 70-років депортації лемків з рідних земель. Пам'ятник представлят вирване з корінням дерево.

вересень

06.09. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” організував виставу праць молодих артистів зо Старой Любовни, Словаччина, під заголовком «Артистичне сузір'я».
07.09. **Білянка.** Вірни Православної церкви посвятили новозведений храм Покрови Божой Матери. Богослужби очолив митрополит варшавський Сава.
12-14.09. **Лондин.** Лемко Павло Бішак з Лігниць виборів чемпіонат світу в кікбоксінгу в категорії до 77 кг. Гратуємо!
13.09. **Явожно.** Під час поминальних заходів в концтаборі Явожно ОЛ представляв з-ик голови ОЛ В.Шлянта.
13.09. **Перемишль.** В Музею перемиской землі в рамках вернісажу вистави «Гуцульски скарби» Марія Келєчава провадила варштати малюваня писанок і презентувала свої твори.
13.09. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” реалізував проєкт «ЛемDance».
19.09. **Львів.** Лемківски організації України організували благодійний концерт-акцію: допоможи захиснику-герою.
27.09. **Горлиці.** Центр культури ім. Б.-І. Антонича в рамках “Спіткань з Лемківщином” організував літературну зустріч, дєдикувану гладішівському писменникови Мирославу Нагачови.

(мг)

Przedmiotem oferty jest dom na terenie łemkowskiej wsi Czyrna, gmina Krynica, o powierzchni ok. 280 m kw. - 10 pokoi, świetlica, pełne uzbrojenie, murowany. Wymaga modernizacji. Działka o powierzchni 32 ar.

Cena: 290 000 zł. - możliwość negocjacji ceny

BIURO OBROTU NIERUCHOMOŚCIAMI
ul. Śniadeckich 8
33-300 Nowy Sącz
tel. 696-077-669

Український кавалер
бажає познайомитися
з панною віком від 33-40 років
з метою одруження.
Моб. тел. у Польщі 692 843 447

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис *Вампа*):

Антон Феціца, Краків – 200 zł.
Петро Шкарупський, Любін – 1000 zł.
Почесний консул України в Польщі
Олександр Бачик, Перемишль – 2000 zł.

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:
BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція *Вампи* Головна управа ОЛ

Передплата „Вампи”

Ціна одного примірника 3 zł. + 1,75 zł. поштової оплати в Польщі.

Річна передплата 4 x 3 zł. + 7,00 zł. (кошти пересилки) = **19,00 zł.**

Від закордонної пересилки однієї „Вампи” поштова оплата - **13 zł.**

Річна закордонна передплата 4 x 3 zł. + 52,00 zł. (кошти пересилки) = **64,00 zł.**

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Administracji i Cyfryzacji

Buďae / Wydaje **ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW**
Zarząd Główny
ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.republika.pl; lemounion@poczta.onet.pl

„Вампа” осінь 2014 (87)

Редагує колегія

❖ Вікторія ГОЙСАК головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК ❖
❖ Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl ❖
❖ Наталія ГЛАДИК, Олександр МАСЛЕЙ, Штефан ГЛАДИК, Григорій ТРОХАНОВСКИЙ ❖

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

Adres Redakcji

ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Ватра

watrzdynia.pl
Лемківск@ ватра в Ждини
17 - 19. 07. 2015

Мілія и Марія на своїм бльогу:
<http://makelifelemko.blogspot.com>
пропонують нам смачну кухню и все оригінальну моду

Блог: [www](http://www.makelifelemko.blogspot.com)

Церков в моді!

Осішня інспірація
Не маш помислу
на осінню стилізацію?

Зазрий до церкви!

Наймодніши сукенки виглядають як вшити з церковних
коругів, а модельки на головах носят шлюбни корони!

Пам'ятний хрест в с. Переможне Лутугинського району Луганської обл., яке зараз майже повністю зруйноване і знаходиться в зоні, яку контролюють бойовики та російська армія. Хрест був встановлений у 2005 р. біля каплички на ватряному полі, де відбувався фестиваль лемківської культури «Стежками Лемківщини». Його звели в 60-ту річницю депортації лемків на Донбас. На пам'ятнику викарбовані назви рідних сіл вигнанців: Чарна, Снітниця, Ставиша, Брєзова, Ізби, Мохначка Вижня і Нижня, Фолюш, Явір'я, Дошниця, Галбів, Тиханя, Зубрик, Святкова В., Мацина В., Вапенне, Воля Цеклінська, Вірхомля В., Біла Вода, Ріпник, Вафка, Яшкова, Брунари, Фльоринка, Беріжски.